

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Tel. 827 42 02

Fax. 827 64 53

Warszawa, 14 listopada 2000 r.

34909

RPO/357038/2000/II/AM

Pan

Prof. dr hab. Edmund Wittbrodt

Minister Edukacji Narodowej

Szanowny Panie Ministrze

Otrzymałem skargę od Międzyuczelnianego Ogólnopolskiego Niezależnego Stowarzyszenia Studentów Uczelni Niepaństwowych oraz Krajowej Adwokatury Studenckiej Parlamentu Studentów RP, dotyczącą kwestii świadczeń pomocy materialnej dla studentów uczelni niepaństwowych, której kopię pozwalam sobie załączyć.

Studenci uczelni niepaństwowych zwracają uwagę na przepisy obowiązujących aktów prawnych, które przyznają im prawo do otrzymywania świadczeń pomocy materialnej na równi ze studentami uczelni państwowych. Art. 152 ustawy o szkolnictwie wyższym stanowi, że studentowi przysługuje prawo do pomocy materialnej, w tym także do stypendium socjalnego, ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa. Wydane na podstawie tego przepisu rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości świadczeń pomocy materialnej dla studentów studiów dziennych, jako kryterium przyznawania stypendium socjalnego uznaje wyłącznie trudną sytuację materialną studenta. Kierunek interpretacji tych przepisów wyznacza art. 1 ust. 2 ustawy o szkolnictwie wyższym: "Ustawę stosuje się do niepaństwowych szkół wyższych, jeżeli jej przepisy lub przepisy innych ustaw nie stanowią inaczej". W tym przypadku, przepisy nie ograniczają zakresu pomocy

materialnej tylko do studentów uczelni państwowych. Adresatem tych regulacji są "studenci studiów dziennych", w związku z czym należy rozumieć, że dotyczą one zarówno studentów studiów dziennych szkół wyższych państwowych, jak i niepaństwowych.

Potwierdzają to uregulowania dotyczące zasad gospodarki finansowej uczelni zawarte w powołanej ustawie i w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 1991 r. Zgodnie z §13 rozporządzenia, pomoc materialna na rzecz studentów jest finansowana z funduszu pomocy, który tworzy się m.in. ze środków przyznanych uczelni w formie dotacji przez właściwego ministra. Uprawnionym do przyznania dotacji budżetowej dla uczelni niepaństwowej jest Minister Edukacji Narodowej, przy czym wysokość i przeznaczenie dotacji określa on po zasięgnięciu opinii Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (§23 rozporządzenia, w zw. z art. 25 ustawy).

Ustawa o wyższych szkołach zawodowych stwierdza w sposób jednoznaczny, że studentowi studiów dziennych niepaństwowych uczelni zawodowej może być przyznane prawo do pomocy materialnej ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa (art. 75 ust. 2).

Ze skargi studentów uczelni niepaństwowych wynika, że są oni pozbawieni możliwości korzystania ze świadczeń pomocy materialnej. Wskazują oni, że środki finansowe przeznaczone na stypendia socjalne nie są przekazywane uczelniom niepaństwowym. W efekcie przepisy, które przyznają tym studentom prawo do pomocy materialnej nie są realizowane i pozostają "martwą literą". Sytuacja taka, jest niezgodna z zasadami państwa prawa, w szczególności z zasadą zaufania obywateli do państwa, zgodnie z którą przepisy prawne nie powinny formułować obietnic bez pokrycia, ani przyznawać obywatelom praw, które z powodu braku środków nie mogą być zrealizowane. Sprawa ta budzi wątpliwości również z punktu widzenia zasady równości wyrażonej w art. 32 Konstytucji, który stanowi, że "wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne".

Moim zdaniem regulacja prawna w zakresie pomocy materialnej jest niedoskonała. Skoro jednak studentom wyższych szkół niepaństwowych przysługuje zapisane w ustawie prawo do otrzymania świadczeń pomocy materialnej, to powinno się również zapewnić środki finansowe na jego realizację. Jeżeli jednak brak jest środków przeznaczonych na ten cel w budżecie państwa, wówczas należy się zastanowić nad zmianą obowiązujących przepisów tak, aby nie utrzymywać dłużej istnienia sytuacji niezgodnej z prawem. Okazją do tego mogłaby być planowana nowelizacja ustawy o szkolnictwie wyższym.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz.U. z

1991 r. Nr 109, poz. 471 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z prośbą o zajęcie stanowiska w tej sprawie oraz o podjęcie pilnych działań zmierzających do zapewnienia równego i zgodnego z prawem traktowania studentów uczelni niepaństwowych.

Z wyrazami szacunku

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll